

कृषि उपज बजार स्थलको व्यवस्थापन तथा सञ्चालन निर्देशिका, २०७५

प्रस्तावना: ग्रामीण क्षेत्रमा उत्पादित कृषि उपजलाई शहरी क्षेत्र सम्म पुऱ्याउन बजार विस्तार गर्नुपर्ने अवस्था देखिएकोले, प्रदेश सरकार, प्रदेश नं. ५ को नीति तथा कार्यक्रमको बुँदा नं. ४९ ले निर्दिष्ट गरे अनुसार कृषि उपज बजार स्थापना तथा व्यवस्थापनका लागि स्थलको छनौट, जग्गाको व्यवस्था, बजारको विकास, निर्माण, व्यवस्थापन र आर्थिक दायित्व आदि सम्बन्धी कार्य गरी बजार क्रियाशील बनाउने तथा दिगोरूपमा सञ्चालन गराउन सक्ने अवस्थाको सृजना गर्न प्रदेश सरकार प्रदेश नं ५, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयले "कृषि उपज बजार स्थलको व्यवस्थापन तथा सञ्चालन निर्देशिका, २०७५" बनाई लागु गरेको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस निर्देशिकाको नाम "कृषि उपज बजार स्थलको व्यवस्थापन सञ्चालन निर्देशिका, २०७५" रहेको छ ।

(२) यो निर्देशिका तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा

(क) "प्रादेशिक बजार" भन्नाले प्रदेश भित्र कुनै एक निश्चित ठाउँमा फलफूल, तरकारी, तेलहन, दलहन तथा माछा जस्ता ताजा वा नाशवान वस्तु वा समितिले तोकेको अन्य नाशवान प्रकृतिका कृषि वस्तुको खरीद विक्री सम्बन्धी कृयाकलाप गरिने स्थान सम्झनु पर्छ।

(ख) "बजार" भन्नाले फलफूल, तरकारी, तेलहन, दलहन तथा माछा जस्ता ताजा वा नाशवान वस्तु वा समितिले तोकेको अन्य नाशवान प्रकृतिका कृषि वस्तुको खरीद विक्री सम्बन्धी कृयाकलाप गर्न यस निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थापन गरिने स्थान सम्झनु पर्छ।

(ग) "कोष" भन्नाले समितिलाई प्राप्त नगद तथा जिन्सी सामान सम्झनु पर्छ ।

(घ) "कृषि वस्तु" भन्नाले कृषि क्षेत्रबाट उत्पादित तेलहन, दलहन, मसला वाली, फलफूल, तरकारी तथा माछा मासु जस्ता ताजा वा नाशवान वस्तु सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "थोक बजार" भन्नाले पाँच किलो वा सो भन्दा वढी कृषि वस्तुको खरीद विक्री हुने बजारलाई सम्झनु पर्दछ ।

- (च) "हाट बजार" भन्नाले दैनिक वा साताको एक वा दुई पटक कुनै निश्चित दिनमा सञ्चालन भई कृषि उपज विक्री वितरण हुने स्थल सम्झनु पर्छ ।
- (छ) "संकलन केन्द्र" भन्नाले कृषि उपज संकलन गर्ने स्थल सम्झनु पर्छ ।
- (ज) "समिति" भन्नाले यस निर्देशिका बमोजिम गठित "कृषि बजार सञ्चालक समिति" सम्झनु पर्छ ।
- (झ) "अध्यक्ष" भन्नाले दफा ३ उपदफा (१) बमोजिमको समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।
- (ञ) "सदस्य" भन्नाले समितिको सदस्य सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले अध्यक्षलाई समेत जनाउने छ ।
- (ट) "सेवा शुल्क" भन्नाले बजारमा उपलब्ध गराईएको सेवा र सुविधा वापत समितिलाइ प्राप्त हुने इजाजत शुल्क, प्रवेश शुल्क तथा स्थान उपलब्ध गराए वापतको भाडा वा अन्य शुल्क सम्झनु पर्छ ।
- (ठ) "बजार व्यवस्थापक" भन्नाले दफा ११ बमोजिम तोकिएको बजार व्यवस्थापक वा समितिको सदस्य सचिव सम्झनु पर्छ ।
- (ड) "सम्झौता" भन्नाले प्रदेश सरकारका प्रतिनिधि तथा समितिका अध्यक्ष तथा जग्गादाता वा अन्य लगानी कर्ताबिच गरिएको सम्झौता पत्र सम्झनुपर्छ ।
- (ढ) "निर्देशक समिति" भन्नाले दफा २१ बमोजिमको समिति सम्झनुपर्छ ।
- (ण) "मन्त्रालय" भन्नाले प्रदेश नं ५ भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय सम्झनुपर्छ ।
- (त) "निर्देशनालय" भन्नाले मन्त्रालय अन्तरगतको कृषि विकास निर्देशनालय सम्झनुपर्छ ।
- (थ) "कार्यालय" भन्नाले मन्त्रालय वा निर्देशनालयले तोकेको निकाय सम्झनुपर्छ ।
- (द) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस निर्देशिकामा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद २

कृषि उपज बजार सञ्चालक समितिको गठन, दर्ता, काम कर्तव्य र अधिकार

३. कृषि उपज बजार सञ्चालक समितिको गठन: (१) कृषि उपज बजार सञ्चालक समितिको गठन देहायबमोजिम हुने छ:

- (क) सदस्यहरूले आफूहरू मध्येवाट निर्वाचनद्वारा छनौट गरिएको सदस्य अध्यक्ष
- (ख) कृषि बजार स्थलको सेवा पुग्ने क्षेत्रका कृषक समूहहरू मध्येवाट सदस्य निर्वाचित तीन जना कृषक

(ग) कृषि बजार स्थलको सेवा पुग्ने क्षेत्रका कृषि उपज व्यापारीहरू मध्ये सोसियो मेट्रिक प्रणालीबाट निर्वाचित तीन जना व्यापारी	सदस्य
(घ) सम्बन्धित पालिकाको प्रतिनिधि एक जना	सदस्य
(ङ) सम्बन्धित कृषि ज्ञान केन्द्र प्रतिनिधि एकजना	सदस्य
(च) सबन्धित पालिकाको कृषि विकास शाखाका प्रमुख/बजार व्यवस्थापक	सदस्य सचिव

- (२) सहकारी संस्था द्वारा सञ्चालन गरिने बजारको हकमा सञ्चालक समितिमा १ (एक) जना कृषि ज्ञान केन्द्र (अधिकृतस्तरको कर्मचारी) र ८ (आठ) जना सहकारी संस्थाको तर्फबाट इच्छुक प्रतिनिधी राख्ने व्यवस्था गरिनेछ।
- (३) निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित बजारको हकमा समिति आवश्यक नपर्ने तर सम्बन्धित पालिकाबाट बजार स्थापना तथा सञ्चालनको अनुमति लिनु पर्नेछ।
- (४) बजार व्यवस्थापक र कृषि ज्ञान केन्द्रको प्रतिनिधी वाहेक अन्य सदस्यहरूले आफूहरू मध्येबाट निर्वाचनद्वारा छनौट गरिएको सदस्य नै अध्यक्ष हुनेछ। साथै अध्यक्षको निर्वाचन भैसकेपछि निजको साविक सदस्यको पद रिक्त भएको मानिने छैन।
- (५) सदस्यहरूको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ र निजहरू पुनः निर्वाचित हुन सक्नेछन्।
- (६) समितिले आवश्यक देखेमा सरकारी कर्मचारी, कुनै स्वदेशी वा विदेशी संघ, संस्थाको प्रतिनिधि, विशेषज्ञ वा सल्लाहकारलाई समितिको बैठकमा पर्यवेक्षकको रूपमा भाग लिन आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।
- (७) एक पटक समिति गठन गरेपश्चात समितिका सदस्य संख्यामा थप घट गर्नु पर्ने अवस्था आईपरेमा सञ्चालक समितिको सिफारीसका आधारमा स्टेयरिड कमिटीले थपघट गर्न सक्नेछ।

४. सदस्यहरूको योग्यता: सञ्चालक समितिको सदस्य हुनको लागि देहायबमोजिम योग्यता पुगेका व्यक्ती हुनु पर्दछ।

- (क) नेपाली नागरिक
- (ख) २५ वर्ष उमेर पुगेको
- (ग) बजार स्थलको कार्य क्षेत्रभित्र बसोवास गरेको
- (घ) नैतिक पतन हुने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट दोषी प्रमाणित नभएको
- (ङ) मगज नविप्रेको।

५. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) कृषि उत्पादक, व्यापारी र उपभोक्ताहरूको आवश्यकता पूरा गर्न कृषि बजार स्थापना र भौतिक सुविधा लगायतको व्यवस्था गरी सो बजारलाई प्रतिस्पर्धात्मक रूपवाट सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु समितिको कर्तव्य हुनेछ।

(२) उल्लेखित कर्तव्य पालनाका लागि समितिले देहायका कार्यहरू गर्न सक्नेछ।

(क) बजार व्यवस्थापनको सम्बन्धमा नीति निर्धारण गर्ने तथा सो को कार्यान्वयन गर्ने।

(ख) नियमित रूपमा बजार सूचना आदान प्रदान गर्न सहयोग पुऱ्याउने।

(ग) बजार व्यवस्थाको लागि आवश्यक पर्ने कर्मचारीहरूको व्यवस्था गर्ने र त्यस्ता कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक, सेवाको शर्त तथा सुविधा निर्धारण गर्ने।

(घ) कृषि उत्पादक, व्यापारी, संघ, संस्था, निकाय वा ब्यक्ति विशेषको निम्ति बजार सुविधा उपलब्ध गराउने।

(ङ) बजारमा सुविधाहरू उपलब्ध गराए वापत लिनु पर्ने आवश्यक सेवा शुल्क निर्धारण गर्ने र सम्बन्धित ब्यक्ति वा निकायवाट त्यस्तो सेवा शुल्क असुल गर्ने।

(च) बजार सञ्चालन सम्बन्धी कुनै समस्या उत्पन्न भएमा सोको समाधान गर्ने।

(छ) बजार स्थललाई सफा सुगन्ध राखी स्वस्थ वातावरण कायम गर्ने।

(ज) बजार स्थलको मरम्त सम्भार तथा संरक्षण गर्ने।

(झ) सदरमुकाममा निर्माण हुने ठूला सहकारी बजारको हकमा बजार स्थलमा कृषक द्वारा ल्याइएको कृषि तथा कृषिजन्य उपजहरू अनिवार्य रूपमा चलन चल्ती दरभाउमा किन्ने तथा दैनिक कृषिजन्य उपभोग्य वस्तुहरू स्टलबाट बिक्री वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने।

(ञ) बजार स्थलमा अनिवार्य रूपमा खानेपानी, शौचालय तथा फोहोर व्यवस्थापन गर्ने।

(ट) बजार स्थलमा कृषिजन्य, पशुपन्छीजन्य तथा अन्य गैर कृषिजन्य ब्लाक छुट्टयाई व्यवस्थापन गर्ने।

(ठ) बजार सञ्चालन व्यवस्था सम्बन्धमा अन्य आवश्यक कार्यहरू गर्ने।

६. समितिको बैठक र निर्णय: (१) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति र समयमा कृषि उपज बजार स्थलमा वस्नेछ। समितिको बैठक महिनामा एकपटक अनिवार्यरूपमा वस्नु पर्नेछ ।

- (२) समितिको कुल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिने छ।
- (३) बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्ने छ र निजको अनुपस्थितिमा बैठकमा उपस्थित सदस्यहरूले आफू मध्येबाट छानेको सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ।
- (४) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत वरावर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णयात्मक मत दिन सक्ने छ।
- (५) समितिको निर्णय अध्यक्ष र सदस्य-सचिवद्वारा प्रमाणित गरिने छ।
- (६) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधी समिति आफैले निर्धारणगरे बमोजिम हुनेछ।

७. उप-समितिको गठन गर्न सक्ने: समितिले आफ्नो कार्य सञ्चालनमा सघाउ पुऱ्याउन उप-समिति गठन गर्न सक्ने छ र त्यस्तो उप-समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा बैठक सम्बन्धी कार्यविधी समितिले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

८. समितिको कोष: (१) समितिको एउटा छुट्टै कोष हुनेछ जसमा देहायबमोजिमका रकमहरू रहनेछन्।

- (क) सेवा शुल्क वापत प्राप्त रकम
- (ख) विभिन्न व्यक्ति वा संघ संस्थाबाट प्राप्त रकम
- (ग) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम।
- (२) समितिलाई प्राप्त हुने सबै रकम प्राप्त हुनासाथ सम्बन्धित जिल्लाको नेपाल सरकारबाट स्वीकृत प्राप्त वाणिज्य बैंकमा खाता खोली जम्मा गर्नु पर्नेछ।
- (३) समितिलाई मन्त्रालय वा मातहतका निकाय एवम् सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ संस्थाबाट जुन प्रयोजनका लागि रकम प्राप्त भएको हो सोही प्रयोजनमा खर्च गर्नुपर्नेछ।
- (४) कोषको सञ्चालन समितिले तोकेबमोजिम हुनेछ।
- (५) समितिको नाममा हुने सबै प्रकारका खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरीनेछ।

९. कृषि उपज बजार स्थलको वर्गीकरण तथा कोषबाट खर्च गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था: (१) कृषि उपज बजार स्थल वार्षिक आयको आधारमा निम्न बमोजिमको वर्गीकरणमा पर्नेछन ।

- (क) वार्षिक रु १५ लाख देखि वढी आय हुने बजार स्थल, “क” वर्ग ।
(ख) वार्षिक रु ५ लाख भन्दा माथि रु १५ लाख सम्म आय हुने बजार स्थल, “ख” वर्ग ।
(ग) वार्षिक रु ५ लाख सम्म आय हुने बजार स्थल, “ग” वर्ग ।
- (२) बजार स्थलमा प्राप्त हुने आयबाट निम्न अनुसार वचत र खर्च गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(क) “क” वर्गका बजारले कूल आयको ७० प्रतिशत रकम दैनिक बजार सञ्चालन तथा मर्मत संभार कार्य र जग्गा उपयोग गरे बापत लाग्ने भाडा वा लिज बापतको रकममा व्यहोर्ने र ३० प्रतिशत रकम स्थायी निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्दा मन्त्रालयबाट समेत अनुदान प्राप्त गर्ने र लक्षित निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने प्रयोजनको लागि वचत गरीराख्ने ।

(ख) “ख” वर्गको बजारले कूल आयको ८० प्रतिशत रकम दैनिक बजार सञ्चालन तथा मर्मत संभार कार्य र जग्गा उपयोग गरे बापत लाग्ने भाडा वा लिज बापतको रकममा व्यहोर्ने र २० प्रतिशत रकम स्थायी निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्दा मन्त्रालयबाट समेत अनुदान प्राप्त गर्ने र लक्षित निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने प्रयोजनको लागि वचाई राख्ने ।

(ग) “ग” वर्गको बजारले कूल आयको ९० प्रतिशत रकम दैनिक बजार सञ्चालन तथा मर्मत संभार कार्य र जग्गा उपयोग गरे बापत लाग्ने भाडा वा लिज बापतको रकममा व्यहोर्ने र १० प्रतिशत रकम स्थायी निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्दा मन्त्रालयबाट समेत अनुदान प्राप्त गर्ने र लक्षित निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने प्रयोजनको लागि वचाई राख्ने ।

- (३) कोषमा जम्मा भएको सेवा शुल्कबाट प्राप्त रकम बजार स्थल नियमित रूपमा सञ्चालन गर्न (कर्मचारी तलव, भत्ता, वैठक भत्ता, विजुली, पानी, टेलीफोन, चियापान तथा अन्य भैपरी खर्च आदिमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

१०. लेखा र लेखा परीक्षण: (१) समितिको आय व्ययको लेखा सञ्चालक समितिले तोकेको ढाँचामा राख्नु पर्नेछ ।

(२) समितिको लेखा परीक्षण रजिष्टर्ड लेखा परीक्षकबाट गरिने छ ।

(३) मन्त्रालयले चाहेमा जुनसुकै वखत समितिको लेखापरीक्षण गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

११. बजार व्यवस्थापकको नियुक्ती: (१) दैनिक प्रशासकीय एवम् बजार सञ्चालन, सूचना र तोकिएका अन्य काम गर्न समितिले एक बजार व्यवस्थापक नियुक्त गर्नेछ ।
(२) बजार व्यवस्थापकको सेवा शर्त र सुविधा समितिले तोकेबमोजिम हुनेछ ।
१२. बजार व्यवस्थापकको काम कर्तव्य र अधिकार: बजार व्यवस्थापकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ
- (क) आफू मातहतका कर्मचारीहरूको रेखदेख र नियन्त्रण गर्ने
  - (ख) समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने
  - (ग) बजार व्यवस्थाको लागि आवश्यक वार्षिक तथा दीर्घकालीन योजना तर्जुमा गरी समिति समक्ष पेश गर्ने
  - (घ) निर्देशनालय स्तरमा गठन भएको स्टेयरीङ्ग कमिटी तथा बजार विकास संग सम्वन्धित विभिन्न निकायहरू संग समन्वय गर्ने
  - (ङ) समितिले तोकेको अन्य कार्यहरू गर्ने ।
१३. समितिको कर्मचारी: समितिको कार्य सञ्चालनको निम्ती समितिले आफ्नो आर्थिक क्षमताको आधारमा आंशिक वा पूरा समयको लागि आवश्यक कर्मचारीहरू व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।
१४. समितिको कार्यालय: समितिको कार्यालय सम्भव भए सम्म कृषि उपज बजार स्थल क्षेत्र भित्र रहने छ ।
१५. कारोवार गर्ने कृषि वस्तुमा थपघट: तोकिएका बजार भित्र कारोवार गरिने कृषि वस्तुको कारोवारमा थपघट गर्नु परेमा निर्देशनालयस्तर स्टेयरीङ्ग कमिटीको सिफारिसमा समितिले थपघट गर्न सक्ने छ ।
१६. अधिकार प्रत्यायोजन: समितिले आवश्यकतानुसार आफ्नो सवै वा केही अधिकार समितिको कुनै सदस्य, सदस्य-सचिव वा समितिको कुनै अन्य तोकिएको कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
१७. प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने: समितिले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिना भित्र आफूले गरेको काम, बजारमा क्रयविक्रय भएका वस्तुको विद्यमान मूल्य, खरीद विक्री परिमाण विवरण, उठेका समस्याहरू तथा समस्या समाधान गर्न भएका प्रयास समेत उल्लेख गरी वार्षिक प्रतिवेदन कृषि विकास निर्देशनालयमा पेश गर्नु पर्नेछ । निर्देशनालयले उक्त प्रतिवेदनको आधारमा भावी नीति तथा कार्यक्रम तय गर्नेछ ।

१८. समितिको दर्ता: कृषि उपज बजार सञ्चालक समितिको गठन पश्चात कार्यक्षेत्र रहेको पालिकामा दर्ता गर्नुपर्नेछ। समिति दर्ता गर्दा कृषि उपज बजारको लोगो, लेटर प्याड र साइनबोर्डको ढाँचा सम्बन्धित पालिकाबाट स्वीकृत गराई सोहीबमोजिम गर्नु गराउनुपर्नेछ।
१९. बजारको स्वामित्व: यो समिति गठन पश्चातको बजार स्थल भित्रका भौतिक पूर्वाधारहरूको पूर्ण स्वामित्व समितिमा रहने छ। समितिले बजारको स्वामित्व हस्तान्तरण गर्ने गरी वा आफ्नो क्षमता भन्दा बढीको दायित्व लिने गरी कसैसंग कुनै सम्झौता गर्ने वा अन्य व्यवहार गर्न पाउने छैन।
२०. सम्झौता पत्रको व्यवस्था र मान्यता: कृषि उपज बजार सञ्चालनको लागि समिति र मन्त्रालयले तोकेको निकाय वीचमा सम्झौता अनुसूची १ अनुसार हुनेछ। उक्त सम्झौता पत्रमा सम्बन्धित पक्षको अधिकार र कर्तव्य उल्लेख हुनेछ।
२१. निर्देशक समिति: (१) कृषि विकास निर्देशनालयमा देहाय बमोजिमको एउटा स्टेयरिङ्ग कमिटी रहने छ:-

(क) निर्देशक, कृषि विकास निर्देशनालय	अध्यक्ष
(ख) प्रमुख, योजना, कार्यक्रम तथा अनुगमन शाखा कृ.वि.नि.	सदस्य
(ग) प्रमुख, कृषि उद्यम केन्द्र (उद्योग वाणिज्य संघ अन्तरगत)	सदस्य
(घ) प्रमुख, कृषि यान्त्रिकरण शाखा कृ.वि.नि.	सदस्य
(ङ) प्रमुख, बजार विकास, आर्थिक विश्लेषण तथा तथ्याङ्क शाखा, सदस्य सचिव	

- (२) आवश्यकता अनुसार बढीमा २ जना सदस्य आमन्त्रित गर्न सकिने छ।
- (३) निर्देशक समितिले मुख्य रूपमा समन्वयको कार्य गर्ने, समितिलाई सल्लाह दिने, सहयोग गर्ने, बजार विकासका कृयाकलापको अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सर्भेक्षणका कार्य वारे सुझाव पेश गर्ने, तथा संस्थागत विकासमा अभिन्न सहयोगीको रूपमा कार्य गर्ने छ। निर्देशक समिति संग बजार विकास समितिले दिगोरूपमा समन्वय स्थापित गर्ने छ। साथै निर्देशक समितिले कृषि बजार स्थिति अनुगमन, सुपरीवेक्षण तथा वर्षको एक पटक बजार समितिका अध्यक्ष एवम् विशेषज्ञहरूको गोष्ठी आयोजना गर्ने व्यवस्था गर्ने छ।
२२. समिति भङ्ग हुने र छुट्टै व्यवस्था हुनसक्ने: प्रचलित कानूनको उल्लंघन गरेको वा प्रभावकारी रूपमा कार्य सञ्चालन गरेको नपाइएमा निर्देशक समितिको सिफारिसमा मन्त्रालयले समिति विघटन गरी उक्त बजार सञ्चालनको लागि छुट्टै व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

२३. मन्त्रालयको निर्णय मान्य हुने: यस निर्देशिका वा सम्झौता-पत्रको कार्यान्वयनका सिलसिलामा आई पर्ने कुनै समस्याका सम्बन्धमा समिति र मन्त्रालयका प्रतिनिधिहरूले आपसी छलफलद्वारा समस्याको समाधान गर्नेछन् । यस सम्बन्धमा कुनै विवाद उत्पन्न भएमा मन्त्रालयले गरेको निर्णय मान्य हुनेछ ।

परिच्छेद ३

कार्यक्रम सञ्चालन प्रकृया

२४. कार्यक्रम सञ्चालन हुने क्षेत्र तथा बजार समिति छनौटका आधारहरू: (१) कार्यक्रम सञ्चालन हुने क्षेत्र छनौटका आधारहरू देहायबमोजिम हुनेछन् ।
- (क) प्रदेशभित्रका कृषि उपज उत्पादन र बजारीकरणका हिसावले सम्भाव्य र महत्वपूर्ण क्षेत्रहरू ।
  - (ख) बजार स्थल सम्म सडक, विजुली तथा बजार स्थलमा खानेपानीको सुविधा भएको वा हुन सक्ने ।
  - (ग) बजार सञ्चालन भइरहेको वा माग/सम्भावना भएको ।
२५. कार्यक्रम कार्यान्वयन: यस कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन देहाय बमोजिम हुनेछ:
- (क) यस कार्यक्रम सञ्चालनका लागि प्राविधिक फोकल कार्यालय मन्त्रालयले तोके अनुसार हुनेछ ।
  - (ख) मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको कार्यालयले कृषि उपज बजार निर्माण कार्यक्रम सञ्चालन गर्न राष्ट्रिय वा प्रदेशस्तरको पत्रिकामा अनुसूचि २ बमोजिम तीस (३०) दिने सूचना प्रकाशन गरी आयोजना प्रस्ताव माग गर्न सक्नेछ ।
  - (ग) कृषि उपज बजार निर्माण गर्न अनुसूची ४ बमोजिमको प्रस्तावना पेश गर्नुपर्नेछ ।
  - (घ) प्रस्तावित कृषि उपज बजार अनुसूची ५ मा उल्लेख भए बमोजिमको मापदण्ड पुगेको हुनु पर्नेछ ।
  - (ङ) अनुसूची ६ बमोजिमको कागजातहरू संलग्न हुनु पर्नेछ ।
  - (च) प्रस्तावना साथ बजार स्थापना आवश्यक रहेको सम्बन्धित कृषि ज्ञान केन्द्र तथा स्थानीय तहको सिफारिस पत्र संलग्न गर्नुपर्नेछ ।
  - (छ) भौगोलिक संभाव्यताका आधारमा प्राप्त आवेदनहरूको स्थलगत प्रमाणीकरण तथा मूल्याङ्कन मूल्याङ्कन समितिले गर्नेछ । मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको कार्यालय मार्फत आयोजना प्रस्ताव सिफारिस भए नभएको जानकारी आवेदकलाई पत्र/इमेल मार्फत दिनु पर्नेछ ।

- (ज) सिफारिस भएका प्रस्तावहरूको प्रस्तावित ईन्जिनियरिङ डिजाईन, लागत अनुमान तथा भौतिक पूर्वाधारहरूको अन्तिम लेखाजोखा मन्त्रालय मातहतका कार्यालयले गर्नेछ तर कार्यान्वयनको चरणमा कुनै प्राविधिक रेखदेख, सुपरिवेक्षणको आवश्यकता परेमा सोही बमोजिमको जनशक्ति मन्त्रालयले उपलब्ध गराउनेछ ।
- (झ) सरकारी जग्गा भएमा सम्बन्धित स्थानीय तहबाट बजारको नाममा जग्गा प्रदान गरेको पत्र ।
- (ञ) चालू आ.व. र विगत २ वर्षमा सोही कार्यका लागि अन्य सरकारी निकायबाट अनुदान प्राप्त गरेको अवस्थामा अनुदान उपलब्ध गराइने छैन। तर, सम्पन्न भइनसकेका कृषि उपज बजारलाई थप अनुदान दिन बाधा पुग्ने छैन।
- (ट) खण्ड (ज) अनुसार अनुदान प्राप्त नगरेको भए स्वघोषणा पत्र समेत संलग्न गर्नुपर्नेछ।

२६. समितिसम्बन्धी व्यवस्था: (१) यस निर्देशिका बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालनको लागि मूल्याङ्कन समितिबाट मूल्याङ्कन भई प्राप्त प्रस्तावहरूको स्वीकृति गर्न देहाय बमोजिमका पदाधिकारीहरू रहेको एक अनुदान व्यवस्थापन समिति रहनेछ।

(क) सचिव, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	संयोजक
(ख) निर्देशक कृषि विकास निर्देशानालय	सदस्य
(ग) प्रमुख, खाद्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा	सदस्य
(घ) प्रमुख पशुपन्छी विकास महाशाखा	सदस्य
(ङ) प्रमुख प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	सदस्य
(च) अधिकृत प्रतिनिधि आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	सदस्य
(छ) प्रमुख योजना तथा अनुगमन महाशाखा	सदस्य-सचिव

- (२) अनुदान व्यवस्थापन समितिले आवश्यकता अनुसार बढीमा २ जना कुनै विशेषज्ञ वा पदाधिकारीलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- (३) यस निर्देशिका बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालनको लागि प्राप्त प्रस्तावहरूको मूल्याङ्कन गर्न देहाय बमोजिमको समिति गठन हुनेछ ।

(क) प्रमुख, खाद्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा	संयोजक
(ख) कृषि प्रसार अधिकृत, खाद्य सुरक्षा प्रवर्द्धन शाखा	सदस्य
(ग) पशु विकास अधिकृत, पशुपन्ध्री व्यवसाय प्रवर्द्धन शाखा	सदस्य
(घ) कृषि ईन्जिनियर, कृषि इन्जिनियरिङ्ग शाखा, कृषि विकास निर्देशनालय	सदस्य
(ङ) कृषि अर्थ विज्ञ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा बजार विकास शाखा	सदस्य सचिव

(४) मूल्याङ्कन समितिले आवश्यकता अनुसार बढीमा २ जना कुनै विशेषज्ञ वा पदाधिकारीलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

२७. अनुदान व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) अनुदान व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ।

- (क) मूल्याङ्कन समितिबाट मूल्याङ्कन भई आएका प्रस्तावहरु उपर छलफल गरी औचित्यता हेरी प्राप्ताङ्कको आधारमा स्वीकृत गर्ने
- (ख) अनुदानको सिमा तोक्ने
- (ग) प्रस्तावको औचित्य हेरी मूल्याङ्कन प्राथमिकतामा नपरेका प्रस्तावलाई स्वीकृत गर्ने
- (घ) कुनै वा सबै प्रस्ताव अस्पष्ट लागेको खण्डमा पुनः मूल्याङ्कन गर्नका लागि फिर्ता मूल्याङ्कन समितिमा फिर्ता पठाउने।
- (ङ) प्रस्ताव मूल्याङ्कनका आधार र मापदण्ड निर्धारण गर्ने।

२८. मूल्याङ्कन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार (१) मूल्याङ्कन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ ।

- (क) म्याद भित्र दर्ता भई प्राप्त हुन आएको प्रस्तावहरु चेकलिस्ट अनुसार जाँच गरी सूची तयार गर्ने
- (ख) सर्टलिस्टिड गर्ने
- (ग) नपुग कागजात भएको प्रस्तावहरुको छुट्टै सूची तयारी फायल खडा गर्ने
- (घ) सर्टलिस्टमा परेका प्रस्तावहरुको स्थलगत प्रमाणीकरण गर्ने
- (ङ) स्थलगत प्रमाणीकरणको आधारमा प्रस्तावहरुको मूल्याङ्कन गर्ने, प्राप्ताङ्कको आधारमा Ranking गरी प्राथमिकताको आधारमा सिफारिस सहित अनुदान व्यवस्थापन समितिमा स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने।

परिच्छेद-३

अनुदान व्यवस्था तथा प्रवाह विधि:

३०. अनुदान व्यवस्था: (१) खुद्रा बजार, हाट बजार, थोक बजार, संकलन केन्द्र वा प्रादेशिक बजार स्थापना गर्न आवश्यकता तथा मागको आधारमा एवम् कार्यक्रममा बजेटको व्यवस्था भए अनुसार अनुसूची ५ मा तोकिएको मापदण्डबमोजिम गर्न सकिनेछ:

३१. अनुदान प्रवाह विधि : (१) अनुदान प्रवाह विधि देहायबमोजिम हुने छ ।

- (क) सम्झौता गरी नियमानुसार कार्यदिश दिइनेछ तथा तत् पश्चात कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तथा रनिङ्ग विल, बजार समितिले पेश गरेको विवरण, मूल्याङ्कनमा संलग्न कागजातहरू तथा मन्त्रालय वा मातहतका कार्यालयद्वारा गरिएको अनुगमन प्रतिवेदनका आधारमा हुन आउने रकमको ७५ प्रतिशत अनुदान रकम समितिको बैंक खातामा मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको निकायबाट भुक्तानी दिइने छ ।
- (ख) यसरी भुक्तानि गरिने अनुदानको रकम सम्झौतामा उल्लेखित अनुदान रकमभन्दा बढी हुने छैन ।
- (ग) भुक्तानी गर्दा प्रचलित कानूनबमोजिम अग्रीम आयकर तथा कन्टिन्जेन्सि बापतको रकम कट्टा गरिनेछ । कन्टिन्जेन्सि बापतको रकम आवश्यक विशेषज्ञ परामर्श सेवा, मर्मतसंभार र निर्माण कार्यको सुपरिवेक्षण, प्राविधिक सेवा आदिमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

३२. कार्यान्वयन प्रक्रिया: (१) कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) छनौट भएका प्रस्तावअनुसार निर्माण गरिने बजार पूर्वाधारको नक्सा, लागत इस्टिमेट तयार गरी सोहीअनुसार गर्नु गराउनु पर्नेछ ।
- (ख) कृषि उपज बजार स्थापनाका लागि सम्पूर्ण भौतिक पूर्वाधार निर्माणको कार्य तोकिएको आ.व.भित्र सम्पन्न गरिसक्नु पर्नेछ ।
- (ग) निर्माण कार्यको नियमित अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा प्राविधिक सेवा मन्त्रालय र मातहतका कार्यालयबाट हुनेछ । आवश्यकता अनुसार मन्त्रालय र मातहतका कार्यालयले साईट सुपरभाईजर तोकन सक्नेछ ।
- (घ) बजार समितिले आफ्नो लेखा परिक्षण, कारोवारको स्थिति प्रतिवेदन बार्षिक रूपमा मन्त्रालय वा मातहतका कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

अनुसूची १
सम्झौता पत्रको ढाँचा

प्रदेश सरकार, प्रदेश नं. ५, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, (यसपछि प्रथम पक्ष भनिने) र “कृषि उपज बजार स्थलको व्यवस्था तथा सञ्चालन निर्देशिका, २०७५” बमोजिम गठित समिति.....(यसपछि दोस्रो पक्ष भनिने) बिच तपशिल बमोजिमका शर्तहरू परिपालना गर्ने गरी द्विपक्षिय सम्झौता गरिदियो/लियो

१. कृषि उपज बजार स्थलको व्यवस्था तथा सञ्चालन निर्देशिका २०७५ अन्तर्गत व्यवस्था भएका दफाहरू दुवै पक्षलाई मान्य हुने छ।
१. प्रथम पक्षले .....निर्माणका लागि विनियोजित रु.....मध्ये दोश्रो पक्षलाई रु..... (अक्षरूपी.....) बराबरको आर्थिक अनुदान/सामग्री सहयोग प्रदान गर्नेछ।
२. दोश्रोपक्षले बाकी रकमको व्यवस्था गरी .....जिल्ला ..... गा.पा/न.पा/उ.म.न.पा ..... नं. वडाको ..... भन्ने स्थानमा यसै आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्ममा .....निर्माण सम्पन्न गर्नेछ।
३. दोश्रोपक्षले प्रथमपक्ष समक्ष पेश गरेको स्वीकृत प्रस्ताव पत्र मुताबिकको डिजाईन र स्टिमेट अनुसारका सम्पूर्ण कार्यहरू उच्च गुणस्तर कायम राखी निर्धारित समय भित्र सम्पन्न गर्नेछ।
४. ....निर्माणका लागि आवश्यक निर्माण सम्बन्धी डिजाईन, ईष्टिमेट, सुपरभिजन, रनिंग बिल, अन्तिम बिल र कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन लगायतका सबै प्राविधिक कार्यहरू तथा निर्माण, खरिद, ढुवानी, सञ्चालन र जग्गाको व्यवस्था आदि दोश्रो पक्षले गर्नेछ।
५. दोश्रो पक्षले सुरुमा आफ्नो तर्फको लगानीबाट सम्पन्न भएको कामको नियमानुसारको भ्याट बिल, दाखिला प्रतिवेदन, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन र आवश्यक अन्य कागजात सहित भुक्तानीका लागि प्रथमपक्ष समक्ष पेश गरे पश्चात स्थलगत प्राविधिक प्रतिवेदनको आधारमा मनासिव ठहरे दोश्रोपक्षको बैङ्कखातामा एकमुष्ट भुक्तानी दिनेछ।
६. कृषि उपज बजार स्थल भित्र बजार संरचना निर्माण भएपश्चात कुनै स्थायी प्रकृतिको थप भौतिक संरचना निर्माण गर्नु पर्ने देखिएमा दोश्रो पक्षले अग्रिम रूपमा मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको कार्यालयबाट स्वीकृती लिनुपर्नेछ।
७. दोश्रो पक्षले कार्यावधी समाप्त भईसकेपछि नवगठित समितिलाई आफ्नो जिम्मामा रहेको सम्पूर्ण कोषको रकम, भौतिक सम्पति, सामग्री, कागजात तथा कार्य जिम्मेवारी १५ दिन भित्र हस्तान्तरण गर्नु पर्ने छ र सो को जानकारी मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको कार्यालयलाई दिनु पर्नेछ।
८. यो सम्झौतामा अन्यत्र जे सुकै लेखिएको भएता पनि समितिले सम्झौतामा उल्लेखित शर्तहरूको विपरीत कुनै कार्य गरेमा वा प्रयोग गरिएका सम्पत्तिको हानी नोक्सानी हुने गरी कुनै कार्य गरेमा वा बजारको सञ्चालन उपयुक्त किसिमले भएको छैन भन्ने

लागेमा वा कृषि बजारको व्यवस्था र सञ्चालनको छुट्टै व्यवस्था गर्ने निर्णय गरेमा मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको कार्यालयले सम्झौता भङ्ग गर्न सक्ने र समितिलाई उपलब्ध गराएको सम्पत्ति आफ्नो कब्जामा लिइ छुट्टै तरिकाले प्रयोगको व्यवस्था मिलाउन सक्ने छ ।

९. समितिले प्रयोग गर्ने लोगो तथा छापको नमूना, लेटरप्याड तथा साईनबोर्डको नमूना समेत सम्बन्धित पालिकामा दर्ता भई स्विकृत भएको हुनु पर्नेछ ।
१०. प्रथम पक्ष र दोश्रो पक्ष बीच सम्झौताको लगत अनुमानमा देहायको खर्चका श्रोतहरू रहनेछन ।

क. प्रथम पक्षले व्यहोर्ने लागत रु.....

ख. दोश्रो पक्षले व्यहोर्ने लागत रु.....

ग. अन्य श्रोतबाट प्राप्त लागत रु.....

घ. कन्टेन्जेन्सी रकम(बढीमा २.५%)रु..... (यो रकम विशेषज्ञको परामर्श सेवा, मर्मत संभार र निर्माणकार्यको सुपरभिजन प्राविधिक सेवा हेरालु कार्यमा मात्र खर्च गर्न सकिनेछ)

१०. हस्ताक्षर कर्ता:

हस्ताक्षर:- .....

नाम:- .....

कृषि उपज बजार सञ्चालक समिति

(.....)को तर्फबाट

साँझी:

समितिको तर्फबाट बजार व्यवस्थापक/

सदस्य सचिव

हस्ताक्षर:- .....

नाम:- .....

सम्झौता सम्पन्न मिति २०७५ । । । रोज शुभम् ।

हस्ताक्षर:- .....

नाम:- .....

मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको

कार्यालयको तर्फबाट

(समितिको अध्यक्ष)

साँझी:

मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको

कार्यालयका प्रतिनिधि

हस्ताक्षर:- .....

नाम:- .....

अनुसूची २
सूचनाको ढाँचा
प्रदेश सरकार
प्रदेश नं. ५

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
बुटवल, रुपन्देही

कृषि उपज बजार हाट बजार, संकलन केन्द्र तथा थोक बजार पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धि सूचना
प्रथम पटक प्रकाशित मिति: २०७५/...../.....

प्रदेश सरकार, प्रदेश नं. ५ भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, बुटवलद्वारा आ.व २०७५/०७६ को स्वीकृत वार्षिक कृषि उपज बजार हाट बजार, संकलन केन्द्र तथा थोक बजार पूर्वाधार निर्माण कार्यक्रम अनुसार उक्त कार्य साझेदारीमा निर्माण तथा सञ्चालन गर्नका लागि इच्छुक कृषक समूह/ सहकारी संस्था / नीजि /कम्पनी /फर्म तथा स्थानीय तहले यो सूचना प्रकाशन भएको मितिले ३०(तीस) दिन भित्र आवश्यक कागजातहरू संलग्न गरी यस मन्त्रालय मातहतका कार्यालय वा तोकिएको कार्यालयमा निवेदन दर्ता गर्नु हुन सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ । साथै निवेदन ढाँचा, प्रस्तावना ढाँचा, मापदण्ड ढाँचा, आवश्यक कागजातहरू र तोकिएको कार्यालय क्रमशः अनुसूची ३, ४, ५, ६, ७ यस मन्त्रालयको वेब साइट molmac.p5.gov.np बाट प्राप्त गर्न सकिने छ ।

अनुसूची ३

कृषि उपज बजार निर्माणका लागि दिने निवेदनको ढाँचा

श्री .....ज्यू

मिति:.....

....., ।

विषय: साझेदारीमा कृषि उपज बजार हाट बजार/ सङ्कलन केन्द्र / थोक बजार निर्माणका प्रस्ताव पेश गरेको बारे । (कुनै एउटा मात्र लेख्ने)

प्रस्तुत विषयमा तहाँ मन्त्रालयबाट मिति ..... मा प्रकाशित गरिएको सूचना अनुसार.....मा अस्थित.....नाम गरेको कृषि उपज बजार निर्माण गर्न आवश्यक भएकोले मन्त्रालयले तोकेको शर्तको अधिनमा रही साझेदारीमा कृषि उपज बजार हाट बजार/ सङ्कलन केन्द्र / थोक बजार निर्माण गर्न निम्न अनुसारको कागजातहरू यसै निवेदन साथ संलग्न राखी यो प्रस्तावना पेश गरेको छौं ।

संलग्न कागजातहरू:

- १.
- २.

दस्तखत

.....

नाम

.....

संस्थाको छाप:

पद .....

ठेगाना

.....

संस्था/समितिको

नाम

.....

सम्पर्क

नं.

.....

ईमेल

.....

अनुसूची ४

कृषि उपज बजार हाट बजार, संकलन केन्द्र तथा थोक बजार सम्बन्धि
(प्रस्तावना ढाँचा)

१. परिचयात्मक विवरण:

आवेदक संस्था/समितिको नाम:	
ठेगाना:	
जिल्ला:	
स्थानीय तहको नाम:	
वार्ड नं.	
गाउँ/टोल:	
संस्था समितिको अध्यक्षको नाम:	
अध्यक्षको फोन नं.	
सम्पर्क व्यक्तिको नाम:	
सम्पर्क व्यक्तिको फोन नं.	
संस्था/समिति दर्ता नं. र मिति:	
संस्था/समिति दर्ता भएको कार्यालयको नाम:	

२. लाभान्वित कृषक परिवार संख्या: प्रत्यक्ष.....
अप्रत्यक्ष.....

३. बजार निर्माणमा लाग्ने लागत विवरण:

लागत सहभागिता विवरण	रकम रु. (अङ्क र अक्षरमा)	कैफियत
जम्मा लागत रु.		
मन्त्रालय वा तोकेको कार्यालयले व्यहोर्ने रु.		
उपभोक्ता/ संस्था/समितिले व्यहोर्ने रु.		
अन्य साझेदार संस्था भए रु.		

४. आयोजना प्रस्तावको विवरण:

४.१ तपाईंले कस्तो किसिमको बजार निर्माण गर्न चाहनु हुन्छ ?

क).....(हाट बजार, खुद्रा बजार, थोक बजार, संकलन केन्द्र मध्य कुनै एक)

ख) बजार सञ्चालनको अवस्था: ..... (सञ्चालनमा रहेको/ नयाँ स्थापना)

ग) बजारमा आउने मुख्य उपजको विवरण:

क्र.सं.	प्रमुख कृषि उपजको नाम	परिमाण (अनुमानित मे.टन)	उपज कहाँबाट आउने

४.२. बजारले सेवा पुर्याउने स्थानहरू:

१. .... २. .... ३. ....

५. आवेदक/ संस्था/समितिको चल अचल पूँजीको विवरण:

चल पूँजी	अचल पूँजी	कैफियत

.....

६. बजार सञ्चालनका लागि जग्गाको विवरण: (गोलो लगाउनु होस)

क) व्यक्तिगत/करारमा लिएको क्षेत्रफल.....
 ख) संस्था/ समितिको नाममा रहेको क्षेत्रफल .....
 ग) सरकारी स्वामित्वको क्षेत्रफल .....

७. बजार बनाउँदा कस्तो संरचना बनाउने उल्लेख गर्नुहोस ।

१.
२.
३.

.....

८. सडक सुविधा छ वा छैन.....

क) छ भने बजार स्थलबाट मुख्य सडक संगको दुरी ..... कि.मी.
 क) छैन भने सडकको संभावना विवरण .....

९. यदि संकलन केन्द्र निर्माण गर्दै हुनुहुन्छ भने संकलित कृषिजन्य वस्तु विक्री गर्ने बजारको नाम उल्लेख गर्नुहोस

१. .... २. .... ३.

.....

....

१५. बजारको फोहोर व्यवस्थापन कसरी गर्नुहुन्छ? .....

१६. बजार निर्माण सम्पन्न भएपश्चात् कसरी सञ्चालन गर्नुहुन्छ बिस्तृतमा उल्लेख गर्नुहोस ।

.....

१७.अन्य केही भए.....

उपर्युक्त बमोजिमको विवरणहरु जाने बुझे सम्म सहि छ यदि झुटो ठहरीएमा निवेदन स्वत
खारेज भई कानून बमोजिम सहँला बुझाउँला ।

साक्षी:

निवेदक

दस्तखत:

दस्तखत:

नाम:

नाम:

पद:

पद:

मिति:

मिति:

समितिको छाप.....

नोट: यो एउटा नमूना फाराम मात्र हो निर्दिष्ट गरेको बुँदामा रही विस्तृत प्रस्तावना पेश गर्नु
पर्नेछ ।

अनुसूची ५
अनुदान मापदण्ड

निर्माण गर्ने बजारका मापदण्ड	अनुदान प्रतिशत	समूह/संस्था/समितिले/निजी/कम्पनीले व्यहोर्ने
हाट बजार सेड, थोक बजार र संकलन केन्द्र निर्माण, बारबन्देज, गोदाम घर तथा अफिस कोठा, खानेपानी, शौचालय र फोहोर व्यवस्थापन आदि।		
स्थानिय तह मार्फत	७५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
समूह/समिति/सहकारीको हकमा	७५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
निजी/ कम्पनीको हकमा	५० प्रतिशत	५० प्रतिशत
जग्गा संस्थाको नाममा भएको अवस्थामा		लालपूर्जाको प्रतिलिपी
करारमा लिएको जग्गाको हकमा		२० वर्षको करारनामा पत्र तथा लालपूर्जाको प्रतिलिपी
सरकारी जग्गा भएमा		जग्गा प्रदान गर्ने निकायको जग्गा प्रदान गरेको पत्र ।
जग्गा खरिद तथा भाडामा लगानी गरिने छैन		
थोक बजार निर्माणका लागि (कम्पाउण्ड वाल, एप्रोच रोड, कार्यालय, सूचना केन्द्र, स्टोर, गोदाम, शौचालय र खानेपानी)	अधिकतम रु.२५,००,०००।— (पच्चिस लाख) वा अनुदान प्रतिशतले जुन रकम कम हुन आउछ ।	न्युनतम क्षेत्रफल: तराइमा: १.५ विगहा पहाडमा: १ विगहा
संकलन केन्द्र निर्माणका लागि (व्यवस्थापन कक्ष, सेड, स्टोर, तौलिने सुविधा, सूचना-संचार सुविधा, शौचालय र खानेपानी)	अधिकतम रु.१०,००,०००।—(दश लाख) वा अनुदान प्रतिशतले जुन रकम कम हुन आउछ ।	न्युनतम क्षेत्रफल: तराइमा: ३ कट्टा पहाडमा: १.५ कट्टा वा १ रोपनी
नयाँ हाट बजार निर्माणका लागि (व्यवस्थापन कक्ष, सेड निर्माण, शौचालय र	अधिकतम रु.२०,००,०००(बिस लाख) वा अनुदान प्रतिशतले	न्युनतम क्षेत्रफल: तराइमा: ७ कट्टा पहाडमा: ४ कट्टा वा २.६७

खानेपानी)	जुन रकम कम हुन आउछ ।	रोपनी
पुरानो हाट बजार सुदृढीकरणका लागि (व्यवस्थापन कक्ष, सेड निर्माण, शौचालय र खानेपानी)	अधिकतम रु.२०,००,०००(बिस लाख) वा अनुदान प्रतिशतले जुन रकम कम हुन आउछ ।	न्युनतम क्षेत्रफल: तराइमा: ७ कट्टा पहाडमा: ४ कट्टा वा २.६७ रोपनी
खुद्रा बजार निर्माणका लागि (सेड निर्माण, स्टोर, शौचालय र खानेपानी)	अधिकतम रु.१०,००,००० (दश लाख)वा अनुदान प्रतिशतले जुन रकम कम हुन आउछ ।	न्युनतम क्षेत्रफल: तराइमा: २ कट्टा पहाडमा: १.५ कट्टा वा १ रोपनी
प्रदेशस्तर बजारका लागि (कम्पाउण्ड वाल, एप्रोच रोड, कार्यालय, सूचना केन्द्र, स्टल, स्टोर, गोदाम, शौचालय र खानेपानी)	अधिकतम रु.१००,००,००० (एक करोड) वा अनुदान प्रतिशतले जुन रकम कम हुन आउछ ।	न्युनतम क्षेत्रफल: ३ विगहा

अनुसूची ६
प्रस्तावको साथ संलग्न गर्नुपर्ने कागजातहरू

- १) अनुसूची ३ वमोजिमको निवेदन १ प्रति।
- २) अनुसूची ४ वमोजिमको प्रस्तावना १ प्रति।
- ३) समूह बजार समिति / सहकारीको निर्णय प्रतिलिपि १ प्रति।
- ४) तोकिएको सम्पर्क व्यक्ति/सदस्यको नागरिकताको प्रतिलिपि १ प्रति।
- ५) सहकारी दर्ता नविकरण प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि १ प्रति (गत आ.व. सम्म दर्ता भएको)।
- ६) बजार समिति दर्ता भएको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि १ प्रति।
- ७) नीजि कम्पनी/ फर्म र सहकारीहरूको हकमा लेखा परीक्षण प्रतिवेदन, कर चुक्ता प्रमाणपत्र, भ्याट/प्यान दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि १ प्रति।
- ८) जमिनको स्वामित्व संस्थाको नाममा रहेको लालपुर्जाको प्रतिलिपि वा २० वर्षको जग्गाको करारनामा पत्र सहित लालपुर्जाको प्रतिलिपि। सरकारी जग्गा प्राप्त गर्ने भएमा जग्गा प्रदान गर्ने निकायको जग्गा उपलब्ध गराएको पत्र।
- ९) निर्माण गर्ने बजार पूर्वाधारको ईन्जिनियरिङ डिजाईन सहित तथा अनुमानित लागत खर्च पेश गर्नु पर्नेछ।
- (१०) बजार सञ्चालनमा अन्य साझेदार संस्था संलग्न भए प्रतिबद्धता पत्रको प्रतिलिपि।

अनुसूची ७

कृषि उपज बजार निर्माणका लागि प्रस्तावना दर्ता गर्न सकिने कार्यालयको विवरण

जिल्ला	कार्यालय	कै.
नवलपरासी पश्चिम	कृषि ज्ञान केन्द्र, परासी	
रुपन्देही	भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र भैरहवा	
कपिलबस्तु	कृषि ज्ञान केन्द्र वा भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र तौलिहवा	
पाल्पा	कृषि ज्ञान केन्द्र वा भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र तानसेन	
गुल्मी	कृषि ज्ञान केन्द्र ,तम्घास	
अर्घाखाँची	कृषि ज्ञान केन्द्र सन्धिखर्क	
प्यूठान	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना परियोजना कार्यान्वयन इकाई धान जोन, प्यूठान	
रोल्पा	कृषि ज्ञान केन्द्र वा भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र लिवाङ्ग	
दाङ्ग	कृषि ज्ञान केन्द्र भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र घोराही	
बाँके	कृषि ज्ञान केन्द्र भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र नेपालगंज	
बर्दिया	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना परियोजना कार्यान्वयन इकाई धान सुपरजोन बर्दिया वा कृषि ज्ञान केन्द्र बाँके	
रुकुम पूर्व	शिश्रे गाँउपालिका, कृषि शाखा रुकुमकोट वा कृषि ज्ञान केन्द्र लिवाङ्ग रोल्पा	